

„Csak szeretni kell egymást és élni nyugodtan” – Obádovics Gyula százhoz közel a tanári hivatás és az élet nagy kérdéseiről



[Sashegyi Zsófia](#) | 2023.12.28. | [Interjú](#)

Hamarosan 97. életévébe lép és kitűnő egészségnek örvend Obádovics Gyula, minden idők legnépszerűbb matematika tankönyvének szerzője, a hazai számítástechnika-oktatás elindítója, akinek neve köznévvé vált az idők folyamán. A matematikus professzornak, aki 55 évet töltött az egyetemi katedrán, nemcsak 66 éve megjelent könyvét, de számtalan jó tanárt is köszönhetünk. Két hét alatt tanult meg magyarul, eredetileg bölcsésznek készült, aktív a közösségi médiában és most is szívesen segíti ki záróvizsgák előtt az ismerősök gyerekeit. A Balaton-partra még mindig rendszeresen kikocog, és természetesen van véleménye a hazai oktatás helyzetéről is. Nagyinterjú.

**TÉNYEK ÉS HAZUGSÁGOK
A MAGYARSÁG ÖSTÖRTÉNETÉRŐL**

Itt a Válasz Offline új száma!

MEGRENDELHETŐ ITT

**VALASZ
OFFLINE**

– Amikor a találkozásunk időpontját egyeztettük, azt mondta, a hétvégén Bajára utazik. Megvan még a szülőháza?

– Elsírom magam, ha erre gondolok. A Pásztor utca, ahol a szülőházam állt, Baja utolsó előtti utcája volt dél felé, Szállásvárosban. Szoba-konyhás, nádtetős ház volt a miénk, nyolcéves koromig abban laktunk és azt bontották le először, amikor a kerületet korszerűsítették. Ennek már legalább nyolcvan éve. Szállásvárosban lakott akkoriban a földművesek, a mesteremberek nagy része a kovácstól a bognárig. Nyolcéves koromban elköltöztünk Szentistvánra, anyai nagyapámhoz, ami pedig Kalocsa felé Baja utolsó kerülete, de csak 1933-ban csatolták a városhoz, addig külön falu volt. Gyönyörű magyar vezetéknevek voltak az ott élőknek – édesanyám vezetékneve Sámán volt, az ő anyjái pedig Keszthely –, de csak bunyevácul beszéltek. Emlékszem,

amikor a nagyapámmal mentünk lovaskocsival a piacra, hogy eladjuk a kukoricát, vagy ami épp megtermett, még vámot kellett fizetni Baja és Szentistván között. Két évet a bajai szállásvárosi iskolába jártam, ahol Bellosics Flóra néni volt a tanítónőm. Igazi, pedagógus lelkületű tanár volt. Valamikor, a hatosztályos korszakban még teljes értékű bunyevác iskolák, bölcsődék, óvodák voltak a környező falvakban és Baján is. Fél évig én is ilyen óvodába jártam, amit azonban a Horthy-korszakban, a magyarosítás révén megszüntettek. Építettek helyette egy nagyon szép új óvodát, amin még apám is dolgozott mint kőműves, engem pedig átvittek oda. Van egy emlékkép előttem, ahogy fogom a drága édesanyám szoknyáját, és nézem, ahogy a többiek játszanak és csak magyarul beszélnek. Én három-négy éves koromig csak bunyevácul tudtam. Bizony két hétbe is beletelt, mire megtanultam valamennyire magyarul. Míg óvodába nem kerültem, Nánó, a dédanyám nevelt, aki 96 éves lehetett akkoriban. Minden reggel átadtak hozzá a hátsó kertkapun, mert apám, anyám dolgozott. Magyarul nem tudott, és amikor óvodás lettem, két hét után panaszolta anyámnak, aki este értem jött: „nem tudom, mit beszél ez a gyerek”. Az utcán egyébként akkoriban a sváb, a magyar és a bunyevác gyerekek együtt játszottak. Ott csak barátságok szövődtek, nem tettünk különbséget egymás között a származásunk szerint.

– Ma viszont nagyon is tesz különbséget a származás szerint: kikéri magának, ha a bunyevácokat „lehorvátózzák”. Miért?

– Az erőszakos horvátosítás miatt. A horvátok az északi Fehér-Kárpátok mögül jöttek valamikor a 7. században a Balkán felé, a bunyevácok pedig Dalmáciában éltek már Krisztus korában is. A bunyevác közelebbi rokonságban van a szerbvel, bár nem cirill betűs az írásunk és általában katolikusok vagyunk, nem görögkeletiek. A polgáriba való beiratkozásukkor még mi, bunyevácok huszonhatan voltunk, a svábok voltak a legtöbben, száz fölött, horvát egy, szerb egy. Ennek ellenére ma csak horvát kisebbséget tartanak nyilván Baján. Tito 1945-ben, amikor Jugoszláviát építette, kimondta, hogy nincsenek bunyevácok, csak horvátok, holott a Bácskában csak bunyevácok éltek. Magyarországon 1949-ig még volt hatosztályos bunyevác iskola, és annak ellenére, hogy márciusban a politikusok kijelentették, mi valójában horvátok vagyunk, szeptemberben létrejött a nyolcosztályos bunyevác iskola Baján, mivel az adminisztrációs újításokat csak lassan követték a gyakorlati változások. Ma mindössze 1066 személy vallja magát bunyevácnak, Baján csak 298-an. És a legszomorúbb az, hogy ahol valamikor az egész falu az volt, ma már csak öten mondják magukat annak. Ma Magyarország Európa egyetlen országa, ahol nem ismerik el, hogy léteznek bunyevácok. Létrehoztam egy intézetet annak érdekében, hogy ezen változtassunk, hiszen már a horvátok is elismerték a bunyevácok létezését, felsorolták azokat a horvátországi helységeket, ahol beszélnek a nyelvünket.



„Két hétbe is beletelt, mire megtanultam valamennyire magyarul” (fotó: Válasz Online/Vörös Szabolcs)

– Mindkét ágról bunyevác?

– Igen. Szüleim bunyevác anyanyelvűek voltak, de magyarul is jól beszéltek. Édesapám kőműves volt, már 16 éves korában segédként dolgozott, és éppen Pesten, a Wekerletelepen dolgozott, amikor 1914-ben kitört a háború. Édesanyám háztartásbeli volt, de szántania, vetnie, kapálnia is kellett, mivel a nagyapámnak földje, szőlője volt. A munkából mindenkinek ki kellett vennie a részét, nekem is.

Szántani, vetni, aratni jártam a többiekkel, mákot, répát egyeltem, minden olyan dolgot elvégeztem, amit egy 6-8 éves gyerek meg tud csinálni a földeken.

Volt, hogy reggel ötkor föltett a kocsira nagyapám, mert hatra jöttek a kapások és a kukoricát addigra ki kellett ekézni.

– Milyenek voltak a gyerekkori, bunyevác néphagyomány szerinti karácsonyok?

– Nagyon emlékeztetéseket. A szentestét badnji dannak neveztük, ilyenkor minden rokonhoz el kellett mennünk köszönteni őket. Baján mindenütt halleves volt az esti menü, külön volt a tészta, külön a lé, külön a hal. A vacsorát megelőző kis szertartás valószínűleg még a török időkből maradt ránk. Egy tányérban kitettünk az asztalra mézet, egy másikban fokhagymát,

almát, diót, szőlőt. Azzal indult a vacsora, hogy ezeket a mézbe mártogatva el kellett fogyasztani. Meggyújtották a gyertyát, annyit, ahányan az asztal körül ültünk. Mindenki választott egyet, de a ház urának kellett – egy korty bor után – elfűjni őket. Úgy tartották: amelyik a legtovább füstöl, annak a gazdája él a legtovább. Az enyém talán még most is füstöl... Ilyen babonás dolgaink voltak. Az egész konyhát beterítették rozs szalmával, az asztal alá pedig szakajtóba rozst, kukoricát, zabot tettek, ami a gazdaságban éppen megtermett, de a lovak szerszámából is tettek oda egy nyaklót vagy zablát, úgyhogy ami a gazdaságot jelképezte, azokból valami az asztal alatt is megjelent. Mi, gyerekek izgalommal vártuk a betlehemeseket, akik „zöld a brekeke, zöld az én nadrágom, eresszenek be, mert lefagy a lábam” énekkel zörgettek az ablakon. A gazdasszonynak az étkezés megkezdése után tilos volt fölkelni, neki végig ülve kellett maradni, mert máskülönben a csibék sem ültek volna rendesen.

– Sok nő díjazná így ünnepekkor, ha ez ma is szokásban lenne...

– Mindenkinek kötelező volt mézes pálinkát inni, aztán lehetett hozzáfogni a halászléhez és a halhoz, utána pedig mindig volt mákos és diós tészta, amit mézzel kellett meglocsolgatni, meg persze bejgli, az éjféλι mise után pedig kocsonyát ettünk. A belsővárosi templom a papoké volt, a külvárosi pedig a barátoké. Mi a barátokhoz tartoztunk, mert Dalmáciából valamikor tizenhat baráttal jött az a több mint tízezer bunyevác család, aki Baja, Szeged, Katymár, Gara térségében telepedett le, még a török idők előtt. A régi bunyevác „egyik kezében kapa, másik kezében fegyver”-közmondás is jelzi, hogy a törökökkel állandó harcban álltak, így élték a mindennapjaikat. A bunyevácoknál december második vasárnapja az anyák napja, harmadik vasárnap az apák napja. Karácsonykor betlehemesek, bölcsőcskések, január 6-án háromkirályok járnak a házakat, de nagyon fontos az aratási és a szüreti ünnep is.

– Voltak különleges újévi népszokások is a bunyevácoknál?

– December 28-án, az aprószentek napján suprikálás volt szokásban. Ilyenkor vesszőből font kis korbáccsal végigjárták a gyerekek a rokonokat, ismerősöket és rájuk olvasták, hogy „egészséges legyen, keléses ne legyen” és kissé megcsapkodták őket. Cserébe kaptak diót, almát, sőt, pénzt is kerestünk ezzel kicsi korunkban. De a legnagyobb ünnep februárban volt, a préló, ami egy déli ebéddel kezdődött, aztán éjjel kettőig szólt a tambura zene és jártuk a körtáncot.



„Az enyém talán még most is füstöl...” (fotó: Válasz Online/Vörös Szabolcs)

– Hogyan lett a parasztfiúból „rendkívüli hallgató” az egyetemen?

– Én eredetileg nem akartam továbbtanulni, mert nagyon megszerettem a mezőgazdasági munkát. A bátyám négy évvel idősebb volt nálam, ő már 14 éves kora után elkezdett lovakkal foglalkozni, én meg sokszor elmentem vele fuvarozni, pénzt keresni, és ez tetszett nekem.

Otthon akartam maradni, de apám azt mondta, mennem kell, a tizenkét hold föld nem tart el mindannyiunkat. Inasnak akart adni, de ahhoz nem volt kedvem.

Anyám is majdnem elsírta magát a gondolatra, azt mondta, tanuljak inkább tovább. De hol? Eszembe se jutott addig se tanítóképzőbe, se a kereskedelmi fiú középiskolába jelentkezni. Végül fogtam a polgári iskolás indexemet és elindultam. Útközben találkoztam az egyik barátommal, akivel együtt jártunk polgáriba, neki vitéz volt az apja, önkéntes katona akart lenni, ehhez szeretett volna érettségit szerezni. Elmentünk beiratkozni a közigazdasági technikumba, de nem álltak szóba velünk, azt kérdezték, hol vannak a szüleink. Ez 1941-ben volt. Apám éppen valamelyik fölrobbantott vasúti épületnél dolgozott kőművesként a Bácskában, anyám meg kukoricát kapált. Mit tehattünk? A barátom azt mondta, hogy líceumi érettségit is tehetünk. Átmentünk a szemben lévő Állami Líceum és Tanítóképző épületébe. Tévelyegtünk a folyosón, egy fekete ruhás, komoly férfi betessékelt minket az irodába, megnézte az indexünket és felvett a líceum első osztályába bennünket. Miután

a Felvidék, Erdély és Bácska is visszatért, egyszerre hiány lett tanárokból, így másodévtől mindenkit köteleztek az öt éves tanítóképző elvégzésére. Másodévtől, 16 évesen tanítani kezdtem mint kis tanító bácsi. Amikor megszállták Baját az oroszok, elfoglalták az iskolánkat is. Erre lefoglaltunk egy olyan épületet, ahonnan a lakók nyugatra menekültek. A szovjet parancsnoktól kértünk zongorát, katedrát és hárman kinyitottuk az iskolát. Nyáron aztán elkezdtem a tanárok nyakára járni, hogy leérettségizhessek. Nem örültek neki, de csak kijártam és 1945 szeptemberében négyen a 42 fős osztályból leérettségiztünk. Októberben már Budapesten voltam, hogy az osztályfőnököm javaslatára beiratkozzak a Pázmány Péter Tudományegyetem irodalom szakára, de mivel se görög, se latin érettségim nem volt, ezekből különbözetit kellett volna tennem, amit nem vállaltam. Akkor mondták, hogy ha matematika–fizika szakra jelentkezem, a reál tagozatos gimnáziumi érettségit is elfogadják, így csak matematikából, fizikából és egy idegen nyelvből kell vizsgázni, addig rendkívüli hallgató lehetek. Ebbe belementem. Idegen nyelvként az oroszot választottam, nemcsak azért, mert sok mindent megértettem belőle a bunyevác miatt, de azért is, mert a szovjet megszálláskor hat hónapig volt beszállásolva hozzánk a bajai parancsnok sofőrje, akivel nagyon jó barátok lettünk. Még a pisztolyát is odaadta néha, hogy védjem meg magam, ha el akarnak vinni málenkij robotra. Mellette gyakorlatilag megtanultam oroszul. Decemberben a vizsgán, ahol az indexemmel igazoltam magam, a tanár belenézett és döbbenetesen kérdezte: „Maga mit keres itt?”. Láttam, hogy Fejér Lipót, Kerékjártó Béla világhírű matematika professzoroknál jelesre, fizikából pedig dicséretesen vizsgáztam. Elmagyaráztam, hogy a különbözeti vizsgákkal a líceumi érettségit reálgimnáziumi érettségi bizonyítványnak fogadja el az egyetem, és így rendes hallgató lehetek, tandíjmentességet és ösztöndíjat kaphatok.

– Sokunk számára elképzelhetetlen, hogy a bölcsészkar helyett a matek–fizika szakon kössünk ki. Mennyiben készségtárgyak ezek illetve mennyiben tanulhatók?

– Tanárfüggő. A tanítóképzőben matematikából például fél évig nagyon gyenge tanárunk volt, de amikor Bácska visszatért, elhelyezték Újvidékre igazgatónak, jött egy nagyon jó matematikatanár helyette, aki mellett gyakorlatilag nem kellett tanulni a tárgyat, olyan jól tanított. Ott, akkor tanultam meg, hogyan kell tanítani. Egy tanítónak tudni kell jó vázlatokat is csinálni, ő pedig gyönyörű táblaképeket írt. A versekkel jobban meggyűlt a bajom, írni szerettem, de megtanulni egy verset, azt időigényes munkának tartottam. Sokszor felkért az osztályfőnökünk, hogy ünnepélyeken szavaljak. 1944. március 15-én is a bajai városháza első emeletén lévő erkélyről kellett volna elmondanom Sík Sándor Kiáltás Zrínyihez című versét. Minden iskola felvonult, a Szentháromság tér tele volt diákokkal. Ahogy kiálltam az erkélyre, azonnal légiriadó kezdődött, búgtak a szirénák. Március 19-én aztán megszállták Baját a németek. Hat nagy katonai bázis volt a város körül, puskalövés nélkül elfoglalták mindet. A tanáraink nagyrészt németellenesek,

angolbarátok voltak, minket pedig úgy neveltek, hogy életünket és vérünket kell adjuk a hazáért, úgyszólván tüntetni kezdtünk a németek ellen. A lovas rendőrök elől, akik kivont karddal követték minket, végül a tanítóképző kertjébe menekültünk.

– Az irodalom iránti vonzódásának véget vetettek a természettudományi tanulmányok?

– A Bölcsészkaron még két évig eljártam Waldapfel Józsi bácsi irodalom körébe. Nagyon tetszettek neki a verseim, bár azt mondta, írjak kevesebb szerelmes költeményt. Akkoriban úgy gondoltam, fizikus leszek, nem matematikus. A fizika könyvben talán három és fél sort írtak a szupravezetésről, amit a mai napig sem oldottak meg. E téren volt egy elméletem és mondtam a laborvezetőnek, hogy ezzel szeretnék foglalkozni.

– Mi az a szupravezetés?

– A lényege, hogy mínusz 250 Celsius-fok alatt, abszolút 0 fok körül egyes anyagoknál megszűnik az elektromos ellenállás, ezért ott az áramnak sincs munkavégzése, tehát nem melegszenek fel a vezetékek. Ma már van egy olyan számítógép, amely ilyen hőmérsékleten működik, majdnem teljes értékűn, de valójában a szupravezetés problémája még mindig nincs megoldva.

– Miért nem oldotta meg végül?

– Ki kellett volna mennem hozzá Svájcba, mert ott van olyan hideg labor, ahol lehetett volna ilyen méréseket csinálni, 1946-ban azonban ilyesmi szóba se kerülhetett. Végül beláttam: olyan pályát kell választanom, amelyhez egy ceruza meg egy papír is elég. Így kötöttem ki a matematikánál. A fülemben csengett apám szava – „haza se gyere, amíg nem lesz kenyér a kezedben” –, így beiratkoztam a Középiskolai Tanárképző Intézetbe is.

– Mitől lesz olyan jó egy tanár, hogy nyolcvan év után is emlékszik rá az ember?

– A legfontosabb, hogy a témájában nagyon otthon legyen és pontosan tudja, mi az, amit át kell adnia. Mindent ugyanis nem lehet átadni, a nagy tudás alapján tudni kell szelektálni. A jó tanárnak ezen túl szüksége van szuggesztív előadói készségekre is, arra, hogy ha belenéz a diákja szemébe, meg tudja teremteni vele a kapcsolatot. Emberismeret és emberekkel való bánásmód – Noszlopi Lászlótól ezt a tárgyat is meghallgattam egy sereg olyan tárgy mellett, ami az oktatás témakörébe tartozik és ami nem volt kötelező.

Én hiszek az ember nevelhetőségében, a fizika és az élet törvényeinek fokozatos, egyre jobb megismerésében, s ezt megérik, elfogadják a hallgatóim.

– Az 56-os forradalom hol érte?

– Miskolcon. Ott éltünk a feleségemmel, aki, mivel középiskolai tanárképző diplomát akart, az ELTÉ-re járt és éppen Pesten volt, amikor kitört a forradalom. Én a kétéves kislányommal szerencsémre csak kívülállóként néztem az egyetemi eseményeket, de Dömötör Feri és Szarka Zoli barátomat megválasztották a munkástanácsban. Ha ott vagyok, biztos én is belekeveredem és akkor én is úgy járok, mint Feri, akit a következő tavaszon, március 15-én elvittek, mint ellenforradalmárt. Épp az órát fejeztem be, amikor láttam, hogy a Diósgyőr felől érkező úton két teherautó gördül be pufajkásokkal a platóján. A teremből már nem tudtam kilépni, mert a hasamba nyomták a pisztolyt. Behajtottak minket egy előadóba, bejött egy civil, fölolvasta a neveket, Dömötör Ferit akkor emelték ki a tömegből. Próbáltunk közbenjárni az érdekében, pár hét után el is engedték, de fekete volt a háta, a nyakától a derekáig. Falhoz állították őket, aki bírta, azt mindvégig verték. Ő sportoló volt, nagyon erős gyerek, így sokat kapott.



„Úgy gondoltam, fizikus leszek, nem matematikus” (fotó: Válasz Online/Vörös Szabolcs)

– **Csak harminc éves volt 1957-ben, amikor megírta a Matematika című könyvét, amely azóta huszonegy kiadást ért meg és a németre fordított kötetekkel együtt több mint 600 ezer példányban kelt el. Mi vitte rá?**

– Öt-hat éven át írtam olyan jegyzeteket, amelyeket a szakérettségizők használni tudtak, de mindig azt mondták, „tanár elvtárs, adjon olyan könyvet, amiből tanulhatunk”. Szerencsémre a Műszaki Kiadó 1956-ban kiírt egy

pályázatot középiskolai matematikai összefoglalóra, így belevágtam, csak hogy legyen a hallgatóimnak olyan könyv, amit ajánlhatok. Pályázatként 24 oldalas matematikai mintaanyagot küldtem, s ennek alapján engem választottak a könyv megírására.

– Tulajdonképpen saját magának gyártott oktatási segédanyagot?

– Igen.

– Hol tanított akkor?

– A miskolci esti tagozatos kohászokat tanítottam, de végzés után a műszaki tanárképzőn is letanítottam másfél évet Pesten.

– A képességei valószínűleg már másnak is szemet szúrhattak addigra, hiszen ötödévesen miniszteri előadóként három technikum oktatásának megszervezésével bízták meg. Hogyan jutott ehhez az álláshoz?

– Derült égből. Ötödéves egyetemi hallgató voltam, s egy nap kaptam egy levelet, amelyben berendeltek a Közlekedési és Postaügyi Minisztériumba. A barátaim a Kollégiumban nevettek rajtam, „biztos megint tujáztál, majd jól megbüntetnek érte” – mondták.

– Tujáztott?

– Azt hívták így, amikor fölkapaszkodtunk a villamos hátuljára és úgy utaztunk. Nyár vége volt, egy rövidnadrágban és egy ingben bementem a minisztériumba, ahol kérték az önéletrajzomat. Mikor mondtam, hogy olyanom nincs, a titkárnő elém tett két lapot, hogy írjam meg ott, helyben. Aztán elvittek a személyzeti főosztályra és ott elkezdtek vitatkozni velem pedagógiáról. Én a klasszikus pedagógia mellett érveltem, amit a bajai tanítóképzőben jól megtanultam, ők pedig az új, szovjet pedagógia mellett kardoskodtak, majd azt mondták egy-két hét múlva tájékoztatnak az eredményről, de még mindig nem mondták el, miről van szó. Két hét múlva aztán jött a levél, hogy kineveztek 830 forintos miniszteri előadói beosztásba. (A középiskolai kezdő tanári fizetés akkor 430 forint volt.) Végre kiderült: az a feladat, hogy át kell venni három technikum teljes tantervi anyagát és egyeztetni az igazgatókkal. Ötven körüli, tiszteletreméltó igazgatók majdhogynem bokacsattogtatással jöttek a minisztériumba hozzám, és én a magam 22 évével elszégyelltem magam. Békéscsabára egy vízépítőt, Székesfehérvárra egy útépítőt, Budapestre egy út-, híd-, vasútépítő technikumot szerveztem. Közben a gépészmérnöki karon gyakorlatokat vezettem, de amikor létrehozták a műszaki tanárképző főiskolát, oda is elhívtak, ott heti hét órában nyomtam a klasszikus analízist. Az összórás szám után 1300 volt az alapbérem, és 1080-at kaptam azért, mert plusz előadásokat tartottam. Akkor így megfizették az egyetemi tanárokat. Emlékszem, havonta ezer forintot küldtem az apámnak, aki a piacon megvette a beszolgáltatni való csibét, búzát, kukoricát, és mivel

időben teljesítette a beszolgáltatást, mintagazda lett. Amikor el kellett vinni a főiskolai hallgatókat gyárlátogatásra, Miskolcra mentünk, és mivel akkor már létrejött az egyetem, meglátogattam az egyik volt évfolyamtársamat, aki azt hitte, állás után jöttem. Végül a rektor és a tanszékvezető a lelkemre beszéltek, milyen fontos a szocialista mérnökképzés, így kerültem oda, rám bízták az esti tagozatos kohász hallgatókat.

– Az átkosban sokan azért mentek természettudományos irányba, mert azt mondták, kétszer kettő mindig négy, ebbe nem tud beleszólni a politika. Egy minisztériumi álláshoz sem kellett elköteleződni a párt felé?

– Engem kirázott a hideg a politikától. Matematikáról bármikor szívesen beszéltem, de a politikai szöveget elmondani nagyon nehezemre esett.



• Obádovics Gyula dolgozója



(fotók: Válasz Online/Vörös Szabolcs)

– Legendás történet, hogy amikor Charles Simonyi az úrben járt, egy technikum diákjai rádiókapcsolatba léptek vele és arra a kérdésre, milyen olvasmány volt rá a legnagyobb hatással, azt válaszolta: „az Obádovics”.

A neve a művének köszönhetően köznévvé vált az elmúlt hatvanhat évben. Sok hasonló elismerést kapott?

– Sok ezer levelet kaptam a könyvemmel kapcsolatban, sokan írták, hogy ez volt a bibliájuk, meg hogy ha ez nem lett volna, sosem érettségiznek le. Olyan is volt, aki néhány éve azt írta, bárcsak legalább egyszer találkozhatna velem. El is jött a kislány, aki Miskolcon végzett, és hozott nekem egy festményt, amit az édesanyja készített, azóta is ott lóg a dolgozószobámban. Nyáron hetente legalább ketten jönnek hozzám ide, a szárszói otthonomba, hogy dedikáljam nekik a könyvet. Három nappal ezelőtt Pécsről jött egy matematikus hölgy, aki meg akarta lepni a vejét egy dedikált példánnyal. De előfordul az is, hogy a környező falvakból telefonálnak a mamák, hogy már a harmadik zárthelyi elégtelent hozta haza a gyerek, nem tudnék-e segíteni, én pedig nagy örömmel segítek. A múltkor egy debreceni doktori disszertációban azt olvastam:

„Az Obádovics-módszerrel két lépésben ugyanolyan pontos megoldást kapunk, mint a klasszikus módszerrel tíz lépésben.” Csodálkoztam, nem is tudtam, hogy módszert alkottam!

Kaptam persze díjakat is. Három éve a Miskolci Egyetem kitüntetett a kar legnagyobb elismerésével amiatt, amit majdnem ötven évvel ezelőtt csináltam, nevezetesen, hogy bevezettem a számítástechnika numerikus módszereit. Jó érzés, hogy volt idő, amikor a dékán is a könyvemből tanult és hogy vele együtt a rektor, az oktatási rektorhelyettes is mind az én hallgatóm volt annak idején a Miskolci Egyetemen.

– Mi a véleménye a hazai egyetemi oktatás helyzetéről?

– Mindent követek és úgy gondolom, teljesen elhibázott döntés, hogy fejpénzt kapnak az egyetemek a diákok után. Az, hogy ilyen tömegeket vesznek fel, olyat is, aki nyilvánvalóan nem alkalmas, radikálisan leviszi a színvonalat. Tíz évig másodállásban voltam a numerikus tanszéken a természettudományi karon, a három éves programozó szak pedig akkor jött létre Magyarországon, amikor Angliából elhoztam 1970-ben azt a tíz kötetet, amiből a posztgraduális képzésben tanítottak a londoni egyetemen, tehát sokáig dolgoztam a felsőoktatásban és látom, mi történik.

– Mindhárom lánya matematikatanárként végzett. Ma, az unokáinak is ajánlaná a tanári pályát?

– Nem. De annak idején a lányaimra sem gyakoroltam nyomást, hogy legyenek tanárok, ők döntöttek így. A legkisebb egyetemi tanár lett Sopronban, a másik kettő középiskolában tanított, onnan ment nyugdíjba, sőt, egyikőjük még most is tanít. Miattuk is képben vagyok, de egyébként is mindent elolvasok a tanárok helyzetével kapcsolatban. Magyarországon a pedagógusokat most különösen nem becsülik meg. Az igazi nevelés ilyen

körülmények között lehetetlen. Márpedig nem az oktatás, hanem a tanítás és a nevelés a tanár legfontosabb feladata. Nem véletlen, hogy ilyen óriási a tanárhiány és különösen matek, fizika és kémia tanárból van kevés. Politikai dolgokról nem akarok beszélni, mert ez egy borzalom, ami jelenleg van.

Ez a sok ígéret, hogy majd ha megkapjuk a pénzt, akkor foglalkozunk a pedagógusok bérével... Érdekes, hogy a politikusoknak nem kellett kivárniuk az uniós pénzeket ahhoz, hogy megemeljék a fizetésüket.

Ez egy hihetetlen állapot. A most megszavazott státusztörvényről pedig az jut eszembe: a Horthy-korszakban már egyszer átéltem, hogy rémhírterjesztés címén akárkit lecsukhattak. A mostani törvény ugyanilyen helyzetet teremt, hiszen megpróbálja megakadályozni, hogy a tanárok kritikát fogalmazzanak meg az oktatás helyzetéről. Rosszak a tanácsadók. Ennyi erővel akár csukott szemmel is lehetne országot vezetni.

– Meddig tartható ez?

– Amíg ki nem csordul a pohár. Az „oszd meg és uralkodj”-elv érvényesülése helyett a pedagógus szervezetek teljes egyetértésére lenne szükség.



„Nem is tudtam, hogy módszert alkottam!” (fotó: Válasz Online/Vörös Szabolcs)

– **Mi a véleménye arról, hogy a matematika-tananyagban mára áttevődtek a hangsúlyok? Újabban háttérbe szorulnak a bizonyítások, szerkesztések, mindaz, ami hagyományosan nagy súlyt kapott a**

matek-oktatásban, és a kombinatorika, valószínűség-számítás, statisztika került előtérbe, tehát az alkalmazásközel, gyakorlatiasabb témák.

– Én ezzel szemben azt látom, hogy míg valamikor a logarlécen meg kellett tudni becsülni, körülbelül milyen érték fog kijönni egy művelet eredményeként, ma a becslési rész elmarad, szabványfeladatokat oldanak meg, és ez baj, mert a valós életben formulákkal nem fognak boldogulni. Elnézem például, ahogy az unokáim géppel számolnak és előfordul, hogy már közben mondom, rossz, amire az a válasz: a gép jól dolgozik. Igen ám, de ha rosszat ütnek be, ezres, tízezres eltérésű eredményt kaphatnak, és nem is tűnik fel nekik, mert már nem tudják megbecsülni.

– Most, hogy mindenre a kezünk ügyében vannak a gépek, egyáltalán mihez kell még nekünk a matematika?

– Ahhoz, hogy ezek a számítástechnikai, informatikai rendszerek működjenek, még nagyobb szükség lesz matematikára. Persze a számítástechnika ilyen fokú térhódítása veszélyt is rejt magában, hiszen ma már nem lehet eltitkolni semmit. Rengeteg helyen vesznek fel rólunk adatokat, nem csak egészségügyi vagy népszámlálási téren, de a magánéletünket illetően is.

Egy gombnyomással alkothatnak rólunk teljes képet. Szabadság, Isten veled!

– A tudományos munka mellett, szórakozásképp erotikus regényeket is írt. Az elsőt állítólag fogadásból. Kivel fogadt?

– A Scolar Kiadó vezetőjével. Akkoriban két-három évente változtattak a középiskolai matematika-tanterven, ezért az újabb kiadásoknál mindig módosítottam a könyvön. A tizenegyedik kiadásnál olyan nagy változtatások voltak, hogy szinte újra kellett írni az egészet. A Műszaki Kiadó a régit akarta kiadni, de ahhoz nem járultam hozzá. A gordiuszi csomót végül úgy vágtuk át, hogy a vejem, aki szintén matematika–fizika szakon végzett, azt mondta, adjuk ki mi. Akkor hoztuk létre a Scolar Kiadót, ami azóta az egyik legjobb lett az országban. Egy nemzetközi könyvvásárról valaki hazahozott egy svéd könyvet, aminek a kéziratát én is elolvastam, de azt mondtam, ilyen két hét alatt bárki meg tud írni. A vejem hitetlenkedett, úgyhogy fogadtunk. Amíg megmetszettem a kertemben a szőlőt, addig kitaláltam, mi lesz a téma. Őt egyetemi hallgató nyári kalandjait írtam meg ugyanolyan stílusban, ugyanúgy 250 oldalon. A kollégiumi emlékeimből táplálkoztam, mert ott olyanokkal is egy szobában laktam, akik addigra már letöltötték a katonaidőt és ők borzasztó jó sztorikat tudtak mesélni. Így született a Kollégiumi esték.

– Jó ilyen sokáig élni?

– Épp az a baj, hogy rövid az élet. Annyi jó dolgot tudnék még csinálni!

– Például?

– Itt van például az a probléma, amely már az atombomba tervezésénél is gondot okozott: miként lehet olyan megoldási módszereket előállítani, amely kevesebb művelettel és kisebb kerekítési hibával, az előre meghatározott pontosságot biztosítja. A témával úgy 40-50 éve kezdtünk dolgozni Frey Tamás matematikussal, de félbehagytunk. Túl nagy mátrixokat kellett volna kezelni és arra nem volt képes az M3, ami negyedóránként lefagyott. Néhány éve elővettem a feljegyzéseimet, és két év alatt sikerült a nagyméretű lineáris rendszerek egy területén eredményt elérni. Lett belőle egy 60 oldalas cikk, meg is jelent a matematikai lapokban.



„Rövid az élet. Annyi jó dolgot tudnék még csinálni!” (fotó: Válasz Online/Vörös Szabolcs)

– Mit gondol, hány évig fog élni?

– Azt mondták, a magyarok most már 128 évig is élhetnének... 1948-ig atletizáltam és szertornáztam, de aztán is egészséges életet éltem, a hosszú életemet ennek tudom be. Amíg a kutyám élt, rendszeresen futottunk 600 métert, most már csak a partig futok el úgy 100 métert, visszafelé pedig sétálok.

– Majd hetven évnyi házasság után tavaly veszítette el a feleségét. A hosszú házasság titkát is elárulja?

– *Csak szeretni kell egymást és élni nyugodtan. A szeretet elegendő mint pajzs, hogy kivédjen mindent rosszat az ember életében.*

Három lányunk született és tizenhárom unokánk, tizennyolc dédunokánk van, úgyhogy a család olyan nagy, hogy augusztusban, amikor összejövünk, alig férünk el. Olyankor hatalmas bográcsokban főzzük meg a bajai halászelevet a családi ebédhez a közeli horgásztónál.

– Mihez szeretne kezdeni a hátralévő idejével?

– Írtam 32 könyvet, de még egy nagy könyvet szeretnék megírni. A bunyevácokról.

Nyitókép: Válasz Online/Vörös Szabolcs